

Uitnodiging

Op 17 november 1990 zal de geheel gerestaureerde en uit 1849 daterende koren- en pelmolen „De Noordstar” in Noordbroek officieel in gebruik worden gesteld door de heer G. Beukema, lid van Gedeputeerde Staten van Groningen.

Voorafgaand aan deze handeling zal de molen door de heer G. H. Hut, burgemeester van Oosterbroek, worden overgedragen aan Molenstichting Oldambt, die de molen zal gaan beheren.

Wij nodigen u hierbij uit deze feestelijke bijeenkomst bij te wonen.

Vanaf 09.30 uur bent u van harte welkom in dorps huis Klipheerd, Schoolstraat 2 te Noordbroek.

Bestuur Molenstichting Oldambt:

J. Slim, voorzitter

C. G. Wagenaar, secretaris

Gemeentebestuur van Oosterbroek:

G. H. Hut, burgemeester

K. Nieland, secretaris

Draaiboek

ZATERDAG 17 november 1990,
OVERDRACHT EN INGEBRUIKSTELLING van de Koren en pelmolen

DE NOORDSTAR te NOORDBROEK

- 9.30 uur burgemeester gaat per klassieke Cadillac (bouwjaar 1930, naar station in Zuidbroek om de gedeputeerde af te halen
- 9.45 uur burgemeester en gedeputeerde rijden samen naar naar Noordbroek en stappen uit bij de Klipheerd
- tussen 9.00 en 10.00 uur worden genodigden ontvangen in de Klipheerd met een kopje koffie met koek
- 10.00-10.15 ontvangst burgemeester en gedeputeerde
- 10.30 uur Ceremoniemeester geeft de burgemeester het woord
Toespraak (ca 10 min.) door de Burgemeester met aanbieding van De Noordstar aan Molenstichting.
- 10.45 uur Aanvaarding van de molen met toespraak(ca.10 min.) door de Voorzitter van de Molenstichting Oldambt
- 11.00 uur -wandeling naar de molen
-verzoek aan gedeputeerde om de vang te lichten;
-korte toespraak door gedeputeerde
-officiële ingebruikstelling door gedeputeerde met vrijwillig molenaar en molenmaker
- 11.30 wandeling naar de Klipheerd, voor hapje en drankje
- 11.45-12.30 gelegenheid voor andere sprekers om het woord te voeren
(bijv. I. Martens, Heydra, Bakker ns. De Vrienden, Ir. Kramer namens Herinrichting, sponsors en wie zich verder nog geroepen voelt)
- 12.45 uur Vertrek Burgemeester en gedeputeerde per Cadillac.
- 14.00 uur feestprogramma
- tentoonstelling van dorpsgezichten uit de gemeente Oosterbroek/Menterwolde, geschilderd, getekend of gefotografeerd door inwoners, in het Cultureel Centrum Gebouw 1811, Hoofdstraat 80
- rondleidingen in de molen
- openstelling van de Hervormde Kerk
- openstelling van de aardewerkverzameling van de familie Zandberg, Noorderstraat 1 (tegenover Kerk)
- openstelling Strijkijzermuseum (fam. de Beste)
- dressuur-demonstratie van een ruiter-kwartet, op de weide tegenover de Molenlaan (fam. Mellema)

vanaf 13.00 uur Feestprogramma

Cultureel Centrum Gebouw 1811, Hoofdstraat 80
tentoonstelling van dorpsgezichten uit de gemeente
Oosterbroek/Menterwolde, geschilderd, getekend of
gefotografeerd door inwoners.

rondleidingen in de molen

gelegenheid tot bezichtiging van de Hervormde Kerk
mogelijk wordt het beroemde Schnitger-orgel bespeeld.

gelegenheid tot bezichtiging van aardewerkverzameling
van de familie Zandberg, Noorderstraat 2 (tegenover
de Herv. Kerk)

gelegenheid tot bezichtiging van Strijkijzermuseum
(fam. den Besten Noorderstraat 4)

16.00 uur prijsuitreiking voor schooljeugd-wedstrijden.

17.00 uur sluiting van het feestprogramma

SPEECH van de voorzitter van de SDGM en vertegenwoordiger van de Ver.DHM tov HERINGEBRUIKSTELLING KOREN-EN PELMOLEN "DE NOORDSTAR" te NOORDBROEK op 17/11/1990 vanaf 9.30 uur in dorps huis KLIPHEERD.

Dames en Heren,

Telkens wanneer er een uitnodiging komt om aanwezig te willen zijn bij een heringebruikstelling van een gerestaureerde molen, duik ik in ons archief. Sommigen van u weten dat ik daarmee niet enkel het archief van de SDGM bedoel, zo'n jonge stichting (volgende maand 4 jaar!!!) heeft immers nog maar weinig verleden. Nee, ik zoek het liefst de archiefmappen van de voormalige Prov. Gron. Molenkommissie op, die zich ook in ons molenkantoor aan de Westersingel 43 in de stad (iedereen is er altijd van harte welkom!!!) bevinden.

Onder molenummer 83 (korrespondeert met de nummering in het Groninger Molenboek) vind ik daar de map van "De Noordstar" te Noordbroek. Bij het doorbladeren valt gelijk op dat pas 8 jaar na de oprichting van de Prov. Gron. Molenkommissie in 1949 de eerste gegevens omtrent deze molen bewaard werden.

Op 20 september 1957 heeft P.A.Begeman, molenaar te Noordbroek een brief geschreven aan de sekretaris, mr. R.Bolt, van de Molenkommissie. In deze brief maakt hij onder meer melding van het feit dat hij vermoedelijk het volgend jaar een andere buitenroede voor zijn koren-en pelmolen "De Noordstar" nodig heeft. Wellicht zou hij de buitenroede van de poldermolen in Scheemderzwaag, die al jaren stil staat, kunnen gebruiken en vraagt daarvoor de medewerking van de Molenkommissie.

Een maand later, op 24 oktober 1957 om precies te zijn, heeft de Technische Subkommissie een bezoek gebracht aan molen en mulder en kwam tot de konklusie dat de molen uitstekend werd onderhouden, "alleen -zo staat op de aantekening van dat bezoek- is thans 1 roe aan vervanging toe. Er is afgesproken dat molenmaker Roemeling een begroting voor het vernieuwen van de roede zal opmaken in overleg met de molenaar Begeman. Tot dus ver is aan deze molen nog geen subsidie besteed." aldus de aantekening.

Van overname van de buitenroe van de poldermolen te Scheemderzwaag is geen sprake meer. Deze molen is jammergenoeg door toedoen van de slopershamer in 1959 verdwenen.

Eén dag later, 25 oktober 1957 (zo snel kon het vroeger) heeft molenmakersbedrijf Roemeling te Scheemda de begroting voor het "Herstel Korenmolen van den Heer P. Begeman te Noordbroek" al klaar!

De begroting vermeldde de volgende posten en prijzen:

1 nieuwe ijzeren roe	f	2600,--
nieuwe heklatten, loop en treklatten	-	400,--
50 nieuwe kleppen	-	500,--
stroomlijneus	-	500,--
remklep in het voorhek	-	200,--
schilderwerk	-	300,--
oude roe uit en nieuwe roe weer in de as maken	-	1000,--
	TOTAAL f	5500,--

Kom daar vandaag de dag eens om..., maar het feest ging niet door! De snelheid waarmee mulder, molenmakerij en molenkommissie gewerkt hadden vertraagde, doordat de overlegde begroting "toch wat aan de hoge kant" gevonden werd door de Technische Subkommissie. De molenaar moest ook nog maar eens prijsopgave vragen bij molenmaker Dijk te Leek.

U weet, ik kom van Leek en tot hier toe gekomen in deze archiefmap verwachtte ik al gauw een offerte van mijn vroegere plaatsgenoot tegen te komen. Of Dijk zag er geen heil in, had het te druk, of Roemeling koos eieren voor zijn geld, want inplaats van een Leekster begroting kwam ik een rekening van Roemeling tegen gedateerd op 2 oktober 1962 voor: "Het plaatsen van een nieuwe ijzeren roe compleet met heklatten en zelfzwiching in de molen van den Heer P. Begeman te Noordbroek voor de som van vier duizend gulden, zegge f 4.000,--"

Een verschil van f 1500,-- met de begroting van 1957!
Of de familie Roemeling heeft een periode op water en brood geleefd of de Technische Subkommissie heeft gelijk gehad.

Omtrent de uitbetaling van de subsidiegelden onstond nog een drukke korrespondentie tussen roemruchte personen met klinkende namen zoals, mr. R. Hotke - Hfd.direkteur van de RDMZ, die toen nog in Den Haag zetelde, de heer Omta, toen nog burgemeester van de gemeente Noordbroek en de toenmalige Commissaris van de Koningin in Groningen Fock en griffier Hangelbroek.

De laatste afwikkeling van de financiën vond plaats per brief van 19/11/1963 van het kollege van G.S. aan de heer Begeman.

Voor de door hetzelfde molenmakersbedrijf Roemeling opgestelde restauratiebegroting voor deze molen, waarvoor de werkzaamheden werden opgenomen op 10/11/1976 staan o.a. als totale kosten voor een nieuwe binnenroe genoteerd op ± f 26.000,--!

In 14 jaar tijd is de prijs voor een roede gegroeid tot een bedrag van 6,5 x het bedrag van 1962.

Schijnbaar had de familie Roemeling zich voor genomen nooit weer op water en brood te leven!

De uiteindelijke cijfers, na nogeens 14 jaar na opstelling van de restauratiebegroting, ken ik niet. Wel weet ik dat het eindbedrag van de restauratiebegroting van 18/02/1977 uitkwam op f 250.000,--, terwijl het eindbedrag vandaag de dag uitkomt op bijna een half miljoen!

Naast veranderingen in de prijsstelling voor molenherstel veranderde ook de eigenaar van "De Noordstar". Begin 80-er jaren heeft mulder Begeman ivm zijn leeftijd voor het laatst de vang op de molen gezet. Daarmee werd ook de bedrijfsvoering beëindigd.

De volgende eigenaar was de heer Rijken, die maar kort "De Noordstar" als zijn molen kon noemen, omdat hij het molencomplex in 1985 verkocht aan de familie Overdijk.

Deze familie beijverde zich voor een goede toekomst voor de molen, dmv een totale restauratie van de molen en overdracht daarvan aan de molenstichting Oldambt met tussenkomst van de gemeente Oosterbroek.

En vandaag is het dan zover. "De Noorstar" staat er, dankzij alle betrokkenen, weer bij als een pronkjuweel, als de gedegen koren- en pelmolen van wel eer. Een schitterend werktuig dat er om vraagt veel gebruik te worden. Dat is ook zijn behoud!

Voor het toekomstig onderhoud en regelmatig werken van en met de molen staat de molenstichting Oldambt borg. Kortom, alle zorgen voorbij en de molen leeft nog lang en gelukkig???

Helaas loert er gevaar voor "De Noordstar" van een zijde waarvan we nooit zoiets verwacht zouden hebben. Het valt immers ook niet met elkaar te rijmen: eerst flink bijdragen in de restauratiekosten en daarna zorgen voor het verval van deze molen?

Ik heb het over de gemeente Oosterbroek en de provincie Groningen.

Door het ontbreken van een integraal samenhangend en gekoördineerd beleid bij de gemeente Oosterbroek en de provincie Groningen valt voor het voortbestaan van "De Noordstar", maar ook dat van "De Westerse Watermolen" en "De Noordermolen" te vrezen indien het bestemmingsplan buitengebied van de gemeente Oosterbroek wordt uitgevoerd zoals door de gemeente en provincie gewenst wordt.

Daarin wordt- en ik beperk me hier enkel tot "De Noorstar", bepaald dat ten westen van de molen (dat is de enige windrichting zonder windbelemmering voor "De Noordstar") houtteelt tot op een afstand van 300 m. van de molen mogelijk moet kunnen zijn. Uitgaande van het rapport "De inrichting van de omgeving van molens" van de Ver.DHM zou die afstand tenminste 750 m. moeten zijn. Momenteel ligt deze zaak bij de Raad van State, zover moest het komen! Wij hebben goede hoop dat in het voordeel van de molen wordt beslist, want een 2de "Kloostermolen" in onze provincie zou een blamage voor ons allen zijn.

Naast de restauratie, het geregeld onderhoud en het werken met de molen is het een eerste vereiste dat de molen onbelemmerd wind krijgt!

Ik wens de eigenaar sukses met deze prachtig gerestaureerde molen, de familie Overdijk veel plezier, het publiek een onbelemmerde kijk vanaf de Slochterweg op een, dankzij deze molen, schitterende skyline van Noordbroek.

De vrijwillig molenaar wens ik veel standvaste westenwinden. Om het weer in de gaten te kunnen houden biedt de Ver. DHM een weerstation aan en om te laten zien dat het publiek welkom op de molen is biedt de SDGM de bekende blauwe wimpel aan.